

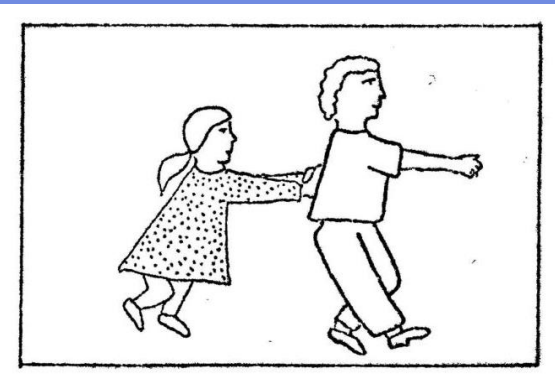
De productie en verwerving van constituentvolgorde in de Nederlandse Gebarentaal

A. Hammer, J. Nijen Twilhaar, A. Berends, M. Bouw, E. de Nobel
Hogeschool Utrecht, Instituut voor Gebaren, Taal & Dovenstudies, Lectoraat Dovenstudies

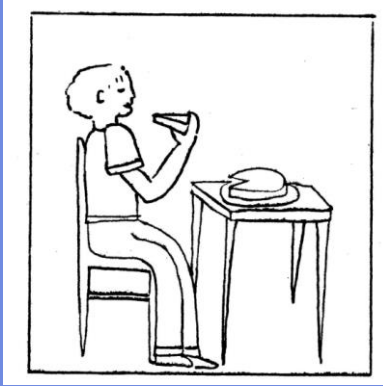
1. Achtergrond

- ❖ Klassieke studie van Volterra, Laudanna, Corazza, Radutsky & Natale (1984) naar constituentvolgorde in Italiaanse Gebarentaal (L1).
- ❖ Methode: uitlokken van drie typen van enkelvoudige zinnen met twee argumenten (Subject, Object) a.d.h.v. tekeningen.

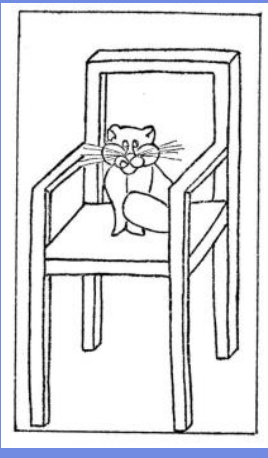
Type 1: omkeerbare zinnen

Type 2: niet-omkeerbare zinnen

Type 3: locatieve zinnen

- ❖ Replicatie Volterra et al., 1984 voor moedertaalgebruikers van Nederlandse Gebarentaal (NGT) door Coerts (1994).
 - ❖ Bij omkeerbare en niet-omkeerbare zinnen Subject Object Verbum (SOV) voorkeur. SV/O wanneer O werd uitgedrukt door classifieer.
 - ❖ Bij locatieve zinnen SO/V of OS/V voorkeur met minst mobiele argument voorop.
- ❖ Generalisaties constituentvolgorde (n.a.v. analyse van 42 gebarentalen):
 1. SOV is grammaticaal in alle gebarentalen.
 2. Als een argument de fonologische vorm verandert van V (bijv. classifieer) dan geplaatst voor V (bijv. zinstype SV_(i)OV_(i)).
 3. In locatieve zinnen – grootste element gaat voor kleiner element.
 4. O direct naast V (uitz. OSV = topicalisatie).
 5. In omkeerbare zinnen met 'plain' verbs voorkeur voor SVO.
- ❖ L2-leerders NGT:
 - ❖ Didactiek SOV
 - ❖ Vermoeden tot overgeneralisatie SOV, minder variatie t.o.v. L1-leerders.

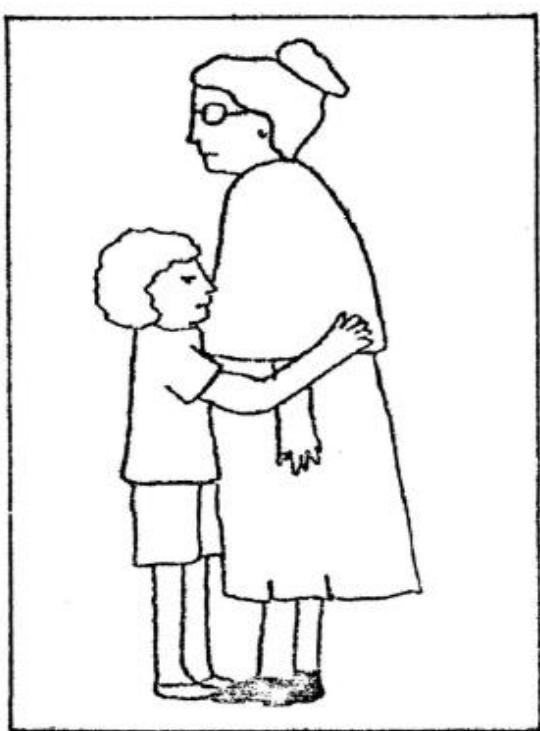
Napoli & Sutton-Spence, 2014

Onderzoeksvraag: In hoeverre produceren L1- en L2-leerders van NGT dezelfde constituentvolgordes?

3. Methode

- ❖ Drie enkelvoudige zinnen (N=18) in willekeurige volgorde aangeboden.
- ❖ Vet gedrukte zinnen zijn uitgelokt en getranscribeerd (N=180).
- ❖ Participant A kreeg een plaatje aangeboden en produceerde een bijpassende zin (zie vet gedrukte zin).
- ❖ Participant B wees het bijpassende plaatje aan.

voorbeeld

2. Participanten

	Participan t	Gender	Leeftijd	1 ^e taal	Beroep/opl.
L1-NGT	Bas	M	22	NGT	Docent NGT
	Sara	V	20	NGT	PABO
	Danielle	V	19	NGT	Dierenverzorgster
	Luuk	M	20	NGT	Media development
L2-NGT	Dave	M	30	NGT	Docent NGT
	Ilse	V	26	NL	Tolk NGT
	Monique	V	26	NL	Tolk NGT
	Gerda	V	23	NL	Tolk NGT
	Robin	V	26	NL	Tolk NGT
	Anouk	V	22	NL	Docent NGT

L1-NGT: beide vrouwen hebben dove ouders, mannen hebben horende ouders. Alle participanten hebben primair dovenonderwijs gevolgd.

L2-NGT: alle participanten zijn horend en hebben ≈4 jaar NGT-onderwijs gevolgd aan een hbo-opleiding.

4. Resultaten

SVO
SOV
O/SV of OSV
SVOV
overig

S= subject
O= object
V= verbum
/ nieuwe zin

Omkeerbare zin (overig; L2, OSV/SV):

STOEL JONGEN INDEX_{3a} ZITTEN /
INDEX_{3b} VROUW STAAN (1-CI) KNIPPEN_{3a}

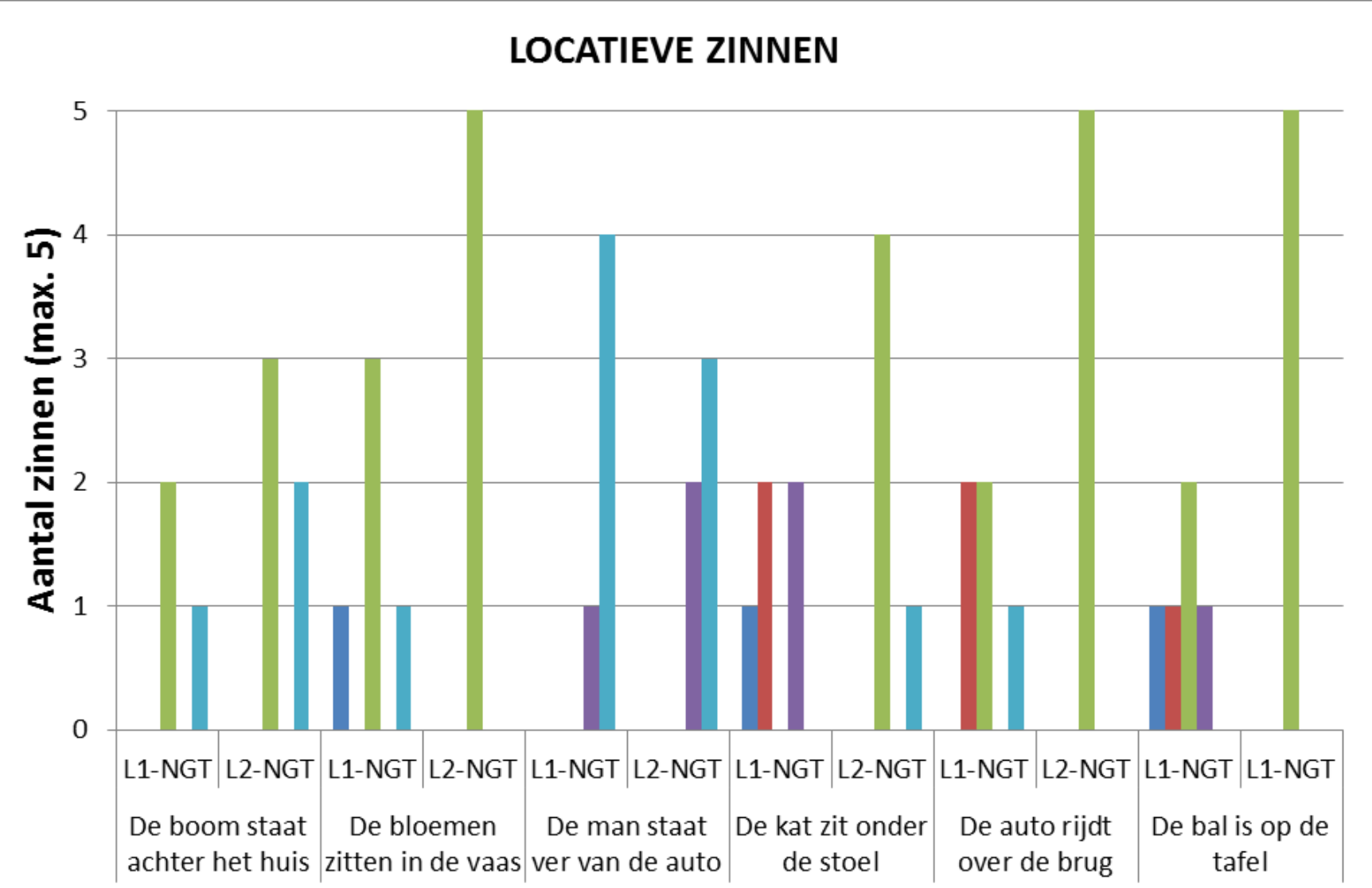
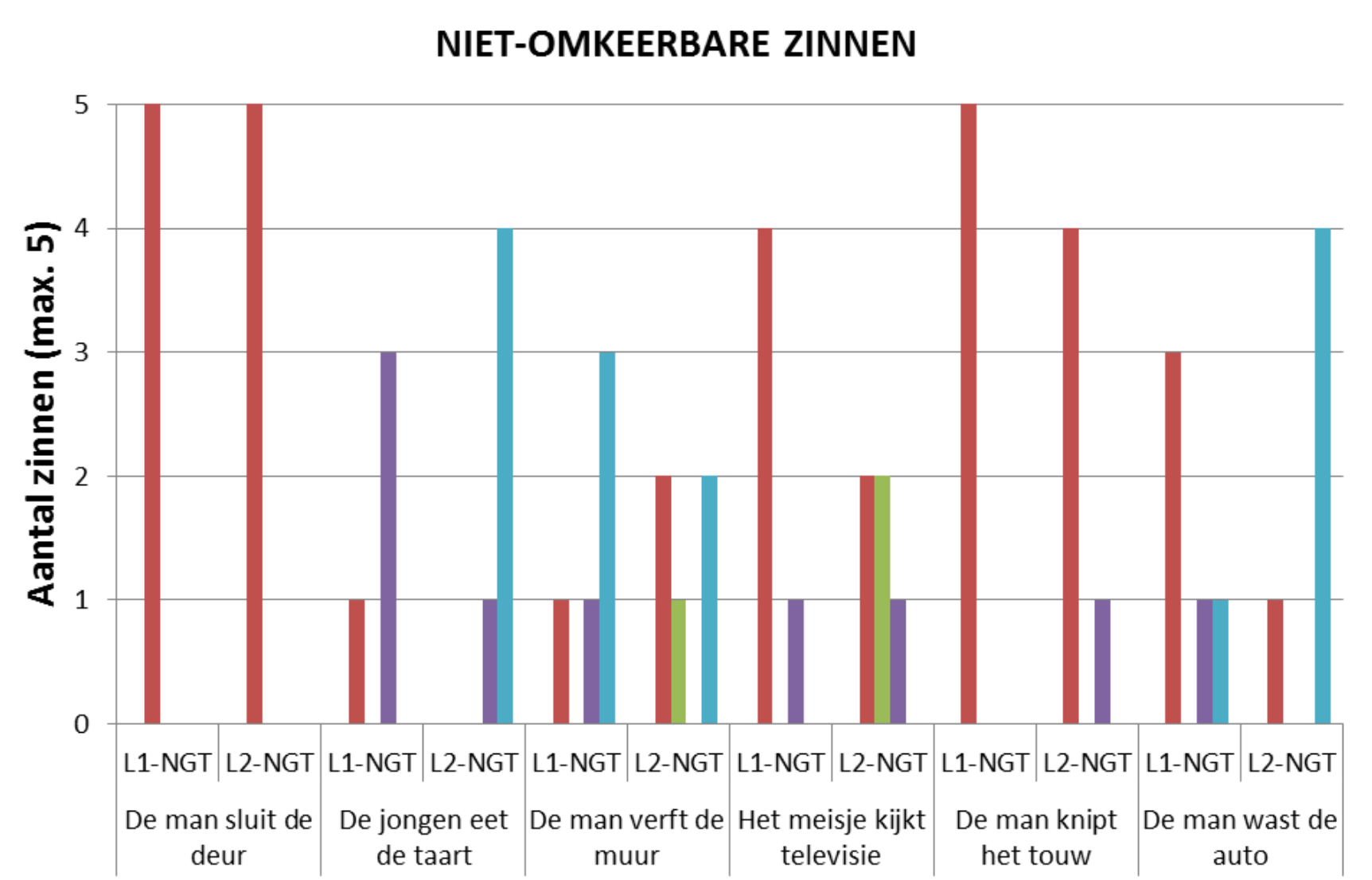
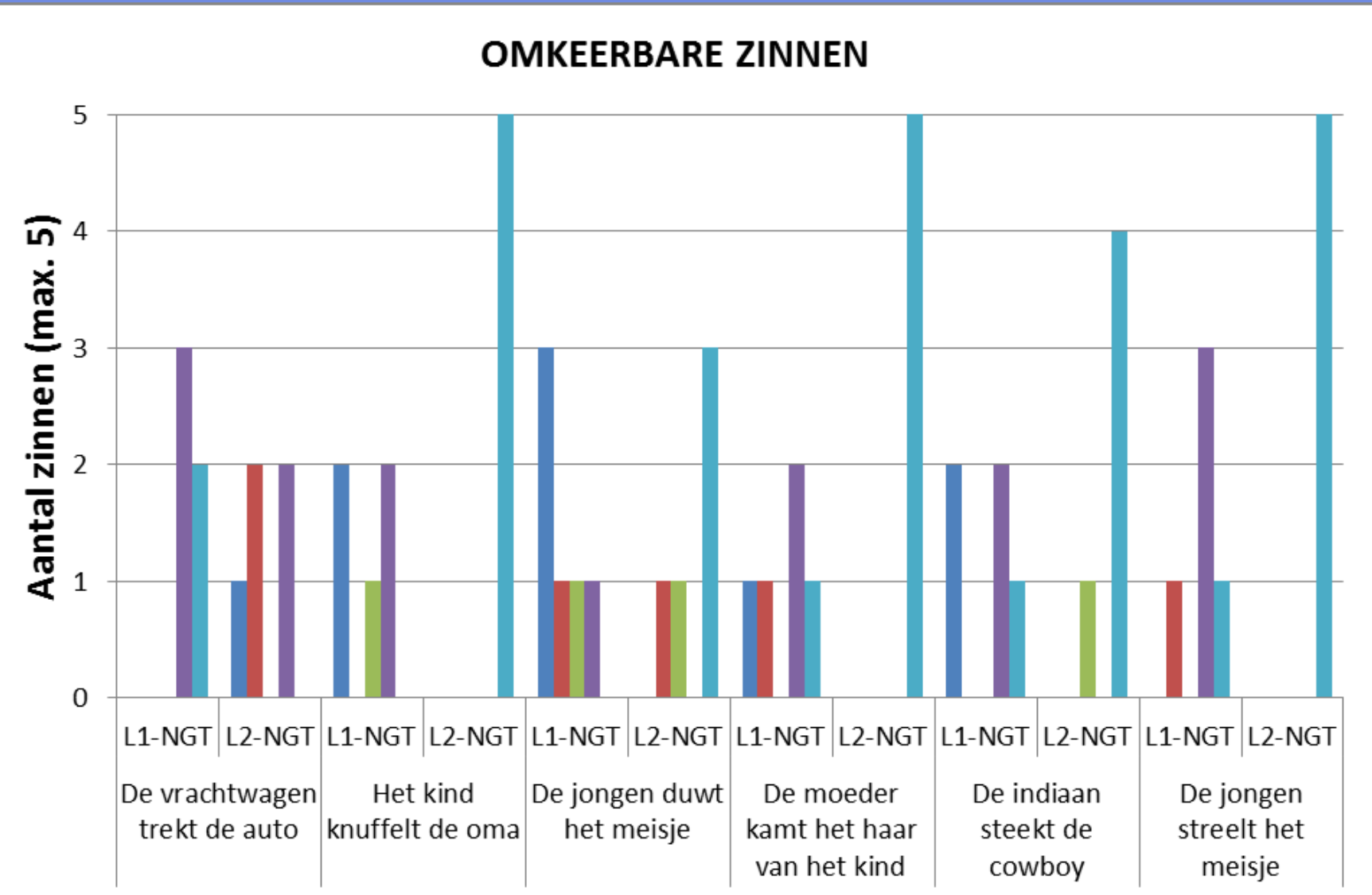
Niet-omkeerbare zin (SOV; L1):

JONGEN INDEX_{3a} TAART ETEN-HAPPEN
MAN MUUR VERVEN

Niet-omkeerbare zin (overig; L2)

JONGEN INDEX_{3a} ZITTEN /
TAFEL TAART ETEN (C-CI) SV/OSV

JONGEN ZITTEN TAART INDEX_{3a} ETEN
SVOV

Locatieve zin (OSV of O/SV; L2):

VAAS BLOEMEN ERIN-STAAN (C-CI)

WEGbeneden BRUGboven /
BRUGboven INDEX_{brug} AUTO RIJDEN (B-C) op-de-brug

5. Conclusie

- ❖ Omkeerbare zinnen L1-NGT ≠ L2-NGT
 - ❖ Voorkeur L1-NGT: SVOV of SVO
 - ❖ Voorkeur L2-NGT: overig – m.n. vooropplaatsing van object (bijv. OVS, OS/SV)
- ❖ Niet-omkeerbare zinnen L1-NGT = L2-NGT
 - ❖ Voorkeur SOV
- ❖ Locatieve zinnen L1-NGT ≈ L2-NGT
 - ❖ Voorkeur OSV, maar meer voor L2 dan voor L1
- ❖ De indruk dat L2-leerder constituentvolgorde SOV overgeneraliseren wordt niet bevestigd. Zij gebruiken wel vaker topicalisatie dan L1-leerders.

Referenties:

Coerts, J. (1994). Constituent order in Sign Language of the Netherlands. In: M. Brennan & G.H. Turner (eds.), *Word-order issues in sign language*, 47 – 70. Durham: ISLA.

Napoli, D.J. & Sutton-Spence, R. (2014). Order of the major constituents in sign languages: implications for all languages. *Frontiers in Psychology*, 5, 1 – 18.

Volterra, V., Laudanna, A., Corazza, S., Radutsky, E., & Natale, F. (1984). Italian Sign Language: The order of elements in the declarative sentence. In: F. Loncke, P. Boyes-Braem & Y. Lebrun (eds.), *Recent research on European Sign Language*, 19 – 48. Lisse: Swets and Zeitlinger.

Dit onderzoek is uitgevoerd in het kader van een afstudeerproject van de bacheloropleiding Leraar Nederlandse Gebarentaal aan het Instituut voor Gebaren, Taal & Dovenstudies. Onze dank gaat uit naar de studenten Annemieke Berends en Michiel Bouw die dit onderzoek hebben uitgevoerd en drs. Esther de Nobel voor het begeleiden van dit onderzoek.